

Motion till riksdagen 2013/14: MJ4

av **Matilda Ernkrans m.fl. (S)**
med anledning av prop. 2013/14:17

Marknadsföring om modersmjölksersättning och tillskottsning

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen avslår regeringens förslag om ny lag för marknadsföring av modersmjölksersättning och tillskottsning, lag om ändring i marknadsföringslagen samt lag om ändring i radio- och tv-lagen.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att Socialstyrelsens föreskrifter om amning och uppfödning med modersmjölksersättning behöver tydliggöras i fråga om att rådgivningen ska bygga på respekt för den enskildes bestämmanderätt och integritet samt tydliggöra mödrars rätt till objektiv information om modersmjölksersättning.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att Socialstyrelsen ska få i uppdrag att inrätta en central funktion som kan ta emot information från tillverkarna av modersmjölksersättning och föra vidare sakligt relevant information till landstingen.

Motivering

Problembilden som ligger bakom WHO-koden om marknadsföring av bröstmjölksersättning är en realitet än i dag. Modersmjölksersättning marknadsförs fortfarande på ett sätt som gör att spädbarn får i sig otjänligt vatten eller inte tillräckligt med näring.

I Sverige har vi dock strikta lagar som förhindrar detta. Vi har sträng livsmedelslagstiftning, vi har kontroll av grundvattenkvalitet, vi har en noggrann marknadsföringslag.

Med andra ord, syftet med den stränga lagstiftning som regeringen föreslår finns inte här i Sverige.

Fel! Okänt namn på

Om yttrandefriheten ska inskränkas, vilket det ju ytterst handlar om i regeringens förslag, bör man tänka på 2 kap. 20 och 21 §§ i regeringsformen (RF) där det står att en begränsning av yttrandefriheten aldrig får gå utöver vad som är nödvändigt med hänsyn till det ändamål som föranlett den.

Bestämmelserna i WHO-koden har sedan 1980-talet genomförts i Sverige genom föreskrifter och allmänna råd utfärdade av Livsmedelsverket och Socialstyrelsen samt genom Marknadsföringslagen. Dessutom gjordes en uppgörelse mellan barnmatsproducenterna och Konsumentverket 1983 som följs än i dag.

Förslaget om ny lag

Kommissionens direktiv om modersmjölksersättning¹, som är från 2006, syftade till att genomföra uppgörelsen i WHO i EU. EU-direktivet stadgade att medlemsländerna skulle genomföra det i nationell lag före den 31 december 2007. Regeringen valde att genomföra direktivet i svensk lag på samma sätt som WHO-koden. Regeringen redogör i propositionen inte för något påpekande eller överträdelseärende från EU som bakgrund till att regeringen nu ändrar bedömning om hur direktivet ska genomföras i Sverige.

Den 12 juni beslutades i EU om en ny förordning om livsmedel avsedda för spädbarn och småbarn². I denna förordning, som gäller direkt i Sverige, finns tydliga regler som gäller marknadsföring av modersmjölksersättning. Det finns också en rätt för kommissionen att utfärda direktiv till medlemsländerna om ytterligare regler. Sådana kommer inom kort att beslutas.

Vi menar att regeringens förslag i ljuset av att nya regler kommer att vara på plats inom kort ter sig märkligt. Vi menar att riksdagen bör avvakta det nya direktivet för att inte belasta lagstiftningsprocessen i onödan eftersom ytterligare en förändring med stor sannolikhet kommer att krävas inom kort. Det kan också skapa stora oklarheter om lagen genomförs men regeringen måste redan nästa år föreslå förändringar av den på grund av kommissionens nya direktiv.

Vi föreslår därför att riksdagen avslår regeringens förslag på nya lagar (beslutspunkter 1–3).

Syftet med EU:s direktiv om modersmjölksersättning är att genomföra WHO-koden i europeisk lag. Så i grunden borde då det som vi redan gjort i Sverige räcka, menar vi.

Om kompletteringar behövs, vilket regeringen hävdar i propositionen, så skulle dessa kunna införas i det regelverk som vi redan har, i stället för att skapa en ny lag. Och överenskommelsen mellan Konsumentverket och branschen kan kompletteras.

¹ EU-kommissionen, *Direktiv 2006/141/EG om modersmjölksersättning och tillskottsnäring*.

² Europaparlamentet och rådets *förordning (EU) nr 609/2013 om livsmedel avsedda för spädbarn och småbarn, livsmedel för speciella medicinska ändamål och komplett kostsättning för viktkontroll*.

Självklart kan en lagstiftning bli nödvändig om branschen och myndigheterna inte kommer överens.

Konsekvenser av direktivet

Den nya förordningen från den 12 juni, kommande direktiv från EU-kommissionen eller de nya striktare reglerna i den nya svenska lagen som regeringen föreslår får konsekvenser för hur vi hanterar informationen om modersmjölksersättningen. Alla mödrar har rätt till saklig information. I Socialstyrelsens riktlinjer för amning och uppfödning med modersmjölksersättning³ anges ramarna för detta. Vi menar att rådgivningen till mödrar måste bygga på en respekt för den enskildes rätt till självbestämmande och integritet och att detta också måste vara en av utgångspunkterna för riktlinjerna. Vi menar också att det måste tydliggöras att modersmjölksersättning kan vara ett fullgott alternativ till amning, om det används på rätt sätt. Den personal som arbetar med rådgivning ska inte förhindras att ge saklig information om modersmjölksersättning även i de fall då det saknas strikt medicinska skäl för att välja ersättning. Detta menar vi att riksdagen bör ge regeringen till känna.

Förbudet mot marknadsföring kan också få en annan baksida. Det finns tillfällen då företagen som tillverkar modersmjölksersättningen behöver komma med viktig information till användarna. Det kan till exempel handla om att receptet på ersättningen förändrats och att doseringsrekommendationen därför förändrats. I dag är det oklart hur sådan information ska behandlas på landets landsting och vårdcentraler. Det beror på vem som öppnar kuvertet. Mycket slängs eftersom det uppfattas som marknadsföring. Vi menar att detta skulle kunna skötas av en central funktion på Socialstyrelsen där kompetens finns som kan avgöra vilken information från bolagen som det är sakligt viktigt att föra ut till användarna. Denna funktion kan sedan informera vidare ut till vårdcentralerna och landstingen. Detta bör regeringen ges till känna.

Stockholm den 17 oktober 2013

Matilda Ernkrans (S)

Johan Löfstrand (S)

Jan-Olof Larsson (S)

Pyry Niemi (S)

Helén Pettersson i Umeå (S)

Sara Karlsson (S)

Kristina Nilsson (S)

³ SOSFS 2008:33.